

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КОМУНІКАЦІЮ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Горюнова І. О.

Науковий керівник: Садовніков О. К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

lgx135irka@gmail.com

Вступ. До появи цифрових технологій засобами комунікації були: безпосередній контакт, листування та телефонні розмови, книги, газети, журнали, радіо та телебачення ставали основними джерелами інформації, які впливали на суспільну думку та соціальну поведінку. Проте з розвитком інтернету та соціальних мереж, відбулася кардинальна трансформація інформаційного середовища. Сучасні платформи, такі як: Facebook, Instagram, TikTok, Twitter - змінили не лише способи обміну інформацією, але й саму природу соціальних зв'язків, надаючи перевагу швидкості, візуальності та алгоритмічному підбору контенту.

Французький філософ Жан Бодріяр зазначав, що сучасне суспільство дедалі більше занурюється у світ симулякрів, коли реальність підмінюється її цифровим відображенням, строюються численні копії, які не мають оригіналу, відбувається відрив від реальності або ж створюється нова реальність, відбувається зовсім інше сприйняття об'єктивної дійсності. Соціальні мережі стали яскравим прикладом цього процесу. Цифрові образи людей можуть суттєво відрізнятися від їхнього реального життя, або ж цифрове життя починає замінювати реальне.

Подібні ідеї можна знайти і в роботах Шошани Зубофф, яка в своїй книзі «Епоха спостережного капіталізму» зазначає, що цифрові платформи не лише впливають на комунікацію, а й активно маніпулюють користувацькими даними для прогнозування та формування поведінки.

Питання про те, хто відповідальний за цю трансформацію, є дискусійним: чи винні самі користувачі, які добровільно піддаються алгоритмічному впливу, чи корпорації, що цілеспрямовано розробляють механізми залучення для монетизації уваги, але ж дослідження цифровою впливу на життя людини має ключове значення для розуміння майбутніх тенденцій для соціальної взаємодії.

Мета дослідження – провести аналіз впливу соціальних мереж, що розроблені на алгоритмічних платформах TikTok та Instagram, на підставі розгляду стилів комунікації, психологічних проявів та соціальних уподобань в комунікації, на формування поведінки суб'єктів комунікації.

Матеріали та методи. Дослідження базується на контент-аналізі експертних спостережень та оцінок, результатах соціологічних опитувань та статистичних даних, що відповідають можливостям досягти поставлену мету

дослідження мережі. Також в роботі використовувались результати психологічних експериментів, які проводились для оцінки впливу захоплення соціальними мережами на когнітивні та емоційні процеси користувачів.

Результати дослідження. Соціальні мережі значною мірою трансформували традиційні форми комунікації, сприяючи розвитку асинхронного обміну повідомленнями, візуального контенту та коротких відеоформатів. А крім того, проявили можливість впливати на психологічний стан користувачів, викликаючи залежність від «лайків» та коментарів, як індикаторів соціального схвалення, що вказує на втручання віртуального середовища в реальне життя та вплив на формування психологічно-емоційного стану користувачів. Впливу який може призводити до зниження самооцінки, особливо серед молоді, яка порівнює себе з відфільтрованими образами в соцмережах, що стають моделями для відтворення у справжньому житті – симулякрами.

Зараз популярні платформи TikTok та Instagram відіграють центральну роль у формуванні поведінкових патернів користувачів, стимулюючи миттєве споживання контенту та збільшення часу, проведеного у цифровому середовищі. Алгоритми цих платформ сприяють створенню інформаційних бульбашок, що обмежують доступ до альтернативних точок зору, а також стимулюють розвиток феномену цифрової залежності. Водночас анонімність онлайн-спілкування не позбавляє від поширення кібербулінгу, що створює додатковий тиск на психологічно-емоційний стан користувачів та здійснює вплив на формування громадської думки.

Олександр Синюта в роботі «Роль соціальних мереж у зміні мов» аналізує, як соціальні платформи впливають на сучасну мовну комунікацію. Він доводить, що спрощення мовних конструкцій, поширення аббревіатур, емодзі та інших невербальних елементів призводять до змін у мовних нормах. Дослідник також зазначає, що соціальні мережі сприяють поширенню розмовних елементів у формальному письмі, що з одного боку, спрощує комунікацію, а з іншого – сприяє зниженню рівня грамотності, руйнуванню традиційних мовних стандартів та стилів спілкування.

Інше дослідження, що було проведене Юлією Загірною та присвячене впливу соціальних мереж на засоби масової інформації, на підставі аналізу популярних платформ показує, як способи передачі інформації змінюють взаємодію з аудиторією. Особлива увага звертається на феномен «блогерства», що набуває дедалі більшого впливу в сучасному інформаційному просторі. Загірна наголошує, що блогери та інші незалежні контент-мейкери поступово витісняють традиційні медіа як основне джерело новин, формуючи альтернативні інформаційні потоки, які можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки.

Дослідження що було надруковано «Віснику Національного університету оборони України», розглядає специфіку політичних комунікацій у соціальних мережах. Автори цього дослідження, Марина Авраменко та Дмитро Авраменко, аналізують, як соціальні платформи використовуються для впливу на громадську думку, мобілізації виборців та ведення політичних кампаній. Вони досліджують алгоритмічні механізми розповсюдження інформації, використання соціальних мереж у політичній агітації та потенційні ризики маніпуляції громадською думкою. На підставі чого роблять висновки-рекомендації щодо підвищення ефективності використання соціальних платформ у політичній сфері, аналізуючи як можливості, так і загрози, пов'язані з онлайн-комунікаціями.

Деніел Кахнеман розгортаючи концепцію когнітивних викривлень виявив цікавий феномен, якій він позначив як «ефект цифрового дзеркала» – люди, взаємодіючи в цифровому середовищі, підсвідомо обирають лише ті матеріали, які підтверджують їхні вже наявні переконання, що призводить до зміцнення стереотипів і зниження рівня критичного мислення. Що також підтверджується і дослідженням МІТ (2018), коли було проаналізовано 126 тисяч повідомлень, які ретвітнули 3 мільйони користувачів у 2016-2017 роках. І так було виявило, що фейкові новини у Twitter поширюються на 70% ймовірніше, ніж правдиві новини. Фейкова новина в середньому досягає 1500 людей у шість разів швидше, ніж справжня. Досягнення 10 ретвітів для правдивої новини займає в 20 разів більше часу, ніж для фальшивої. Ці дані підтверджують, що швидкість поширення інформації у соціальних мережах суттєво впливає на інформаційний простір суспільства, особливо в політичному контексті. Дослідники також екстраполюють, що з великою ймовірністю, аналогічні механізми працюють і у Facebook, що може мати значний вплив на поширення фейкових новин та маніпулювання громадською думкою в масштабах цілих соціальних груп.

Висновки. Соціальні мережі є потужним інструментом, який суттєво впливає на комунікацію, психологічний стан і суспільні процеси. З одного боку, вони забезпечують доступ до інформації, можливість самовираження та комунікації. З іншого – створюють залежність, можуть негативно впливати на емоційний стан і формувати викривлену картину реальності. А так важливо навчитися свідомо споживати інформацію, уникати надмірного залучення до цифрового середовища та зберігати баланс між онлайн та онлайн-комунікацією та офлайн-комунікацією. Усвідомлене використання соціальних мереж, критичний аналіз отриманої інформації та баланс між є ключовими факторами для зменшення негативного впливу цих платформ. Подальші ж дослідження мають зосередитися на довгострокових ефектах цифрової взаємодії та пошуку механізмів, що сприятимуть відповідальному споживанню інформації.